

Latweefchu Awīfes

59. gada-gahjums.

Nr. 34.

Treshdeenā, 20. Augustā (1. Septemberi).

1880.

Nedaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Hasenpoth, Kurland. — Ekspedizija Besthorn tga grahmatu-bohdē Jelgawā.

Nohditajš: No eekfahsemehm. No ahrsemehm. Wisjaunakabs finas. Par jauno wahdnizi. Drupas un druskaš. Atbilbes.

No eekfahsemehm.

Pehterburga. Geheimrahts Botkins nelaikes Keisarenes leib-dakteris, dabunoht par pensiju us wisu muhschu 4000 rublu un Dr. Alischewskis 2000 rublu. — Lai galwas- un zitas leelas pilsehtas apghadatu ar gaļu, esohd nodohmahts dibinahd alziju bedribu, kas nodarbotohs ar galas suhtishanu pa Kreewijas dselszeleem. Pamatā-kapitals buhschoht 2 miljoni rublu, un projekts jau esohd eesneegts walsts-domehnū ministerijai deht pahrspreeschanas. — Zetu-ministerijas wehstnesis issludina lohti swarigu spreediumu, pehz kura zelu-ministerijas sehdeschanas zelu-ministeris war peelaist ne ween fabriku ihpaschneekus un tirdsneezibas lohzelkus, bet ari wisu zitus, krohna deenestā buhdamus un nebuhdamus, ja tilk wineem tahs finashanas, kas pee waijadfigas pahrspreeschamahs leetas. — Keisara Majestete 10. Augustā peenehma audienzē Japanas suhtni, firstu Janachiwaru. Suhtni pawadija wisi wina suhtneezibas lohzelki. Audienze bij ihsa. Pehz apfweizinafchanahm Keisara Majestete fneedsa firstam rohku, fazidams: „Man lohti patihkami, first, ka waru Juhs apfweizinaht Sawā galwas-pilsehtā un pilsgalmā; raugatees us Jums ustizeto amatu tā, kā lihds schim notizis draudsigā finā pret Manu walsti.“ Tani paschā deenā Keisara Majestete ari peenehma audienzē Bengu, Kihnas ahr-kahrtigo suhtni. Winu pawadija suhtneezibas 3 lohzelki, wisi pilnā parahdes uniformā. Audienze wilkahs labi ilgi. Pehz audienzes fungus usluhdsja us brohasti. Pehz brohasta farunadamees, Bengs bij lohti jautris. — Pehterburgā fastahdahs fabeedriba, ar 6 milj. leelu kapitolu, preeksch Kaukasijs naftas-awotu isleetafchanas. — Likums par gubernatoru waras paplašchināfchanu, kas tika isdohits 19. Augustā 1879. g., un dewa gubernatoreem teesibu, protesteereht pret latru no pilsehtas jeb semstibas eezeltu amata-wihru, tagad, kā „Now. Wrem.“ sino, tilkchoht drihsuā atzelts. Ministeru-komiteja jau esohd tahdu atzelschanu nospreedu. Minetais likums esohd israh-dijees par itin ewaijadfigu, jo wifa Kreewijā neweenam gubernatoram lihds schim nenahzees to kaut-kad leetaht, bet wina isdohschana tomehr dariojusi wifa semē nepatihkamu eespaidu, it kā kād valdiba gribetu masinaht paschwaldibu. — Ahrleetu ministerijas pahrwald-neeks dabujis no Kreewu suhtna Pekinā schahdu telegramu: „Ißlihgumi starpigōs jautajumōs noteek meerigā finā. Tschung-Hau's us Zenga aifluhgumu palaists swabads. — Kreewu awise „Nowosti“ sino, kā justiz-, eekfleetu- un finanz-ministeru kgi apfpreeshoht muhsu „semneku teesu“ reformu, kas buhs waijadfiga meera-teefneschu deht. Minetee ministeri ari esohd fastahdijuschi preekschlikumu par semes prestandu pa-augstinaschanu preeksch meera-teesu usturefchanas. Preekschlikums tapfchoht drihsā laikā eesneegts walsts-padohmei. Ari nebuh-schoht ilgi jagaida us pilnigu justiz- jeb teesas-buhschanas reformu Baltijos gubernās. — Nahkošham gadam sahkotees Widsemē un Igaunijā mafahs defetinu nodohschanas. Nodohschanas finā Widsemē (isnemoht Sohmu salu) preekritihs pee 6. schikras jeb kategorijas, un Igaunija ar Sohmu salu pee 9. kategorijas. Gubernu wal-dibas nospreedihs, par kādu sevi defetinu nodohschanas buhs mafajamas.

„Bals“ ir laidusi laudis kādu latrā finā masu raksteeniu, kas sīhmejahs us muhsu finojumu par „Bals“ un „Balt. Wehstn.“ faweenofchanohs. Iß schi raksteenina war noprast, ka „Bals“ fawā warenā zihniņā fahk leetaht trihs warenus eerohfchus. Schee eerohfchi ir: nepareisa un nepeerahdita apwainofchana, ne wifai kauniga pasch-usslaweschanas un negehliga zitu nizinaschana un gohda-aif-

skahrschana. Jo pehz „Bals“ dohmahm mehs esohd isteikuschi „ne-draudfigus wahrdus“. Labprahf sinatum kāhdus! Mehs „fuhojotees, ka „Bals“ mehrki nemoht wirsrohlu“. Mehs to ne-esam manijuschi! „Baltijas Wehstnesis aisween gribejis eewehroht Latweefchu tautas labumu un augstā gohdā turejis tautas karogu. Tapehz ari winam nemas nenahzahs gruhti ar Balsi faweenotees u. t. j. pr.“ Schi Balt. Wehstn. un Balsi usslaweschana wairojahs un pahrwehrschahs zitu nizinaschana un gohda-aifkahrshana, kād Balsi faka, „ka wina nemas nebrihnetohs, ka Latv. Aw. kahdres faweenotohs ar Mahjas Weesi, jeb Latweefchu Tautas Beedri, jeb zitu kādu, kas gan Latweefchu swahrkus mugurā uswilzis, bet kam nepukst kruhtis firds preeksch Latweefchu tautas“. — Kā tad Balsi dohmā min. laikraksteem peerahdiht to wineem pahrmesto leekulib? ! Waj tad Balsi teesham sirfnina nemeerigi nepukst — tahdus wahrdus runajoh? ! „Bals“ mums to nenems par launu, kād winas usbrukschanas ne buht ne-eewehrojam, jo virmkahrt. kād ari gribetum, mums teesham naw walas ar tahdahm leetahm nodarbotees, un ohtkahrt — mums truhkst tam lihdsfigu eerohfchus, ar kureem lai zihnamees pret — schozeen. pretineezi. Schē tikai peeminesim, ka ne ween Schihdini, labas rebes deht, Latweefchus fawz par „tauteescheem“, bet warbuht ari rasees kahds d simis Wahzeetis, kas fawu tautu un tautibū aiseegdams un pehz labas „geschēftes“ un schaubīgā, bet schim brihscham lohti mekletā „tautas wadona-gohda“ fahrigs, Latweefcheem gribeteiki, ka winu „tauteetis“. — tauredams un bungadams no tautas karogeem, no tautas labuma un no firds pulsteschana nahm us Latweefcheem. Ikkritis nu gan finahs, kas winam jadara, ja grib pee spehla tapt; bet zik mehs finam, tad Latweefchitahdu peeglaustschahohs nosauz par tukscheem, nodiluscheem teiku-meem. Latweefchi jau paldeews Deewam ir tilk tahlu isglihtoti, ka ar tahdu prezī labprahf netirgojahs. Par mineto raksteeniu „Bals“ Nr. 52. naw ko teesah, jo winsch pats sevi pilnigi noteesajahs.

Zeram, ka schis raksteenisch „Bals“ ir it newilus paspruzis, un wina tohs tani leetatohs 3 eerohfchus us preekschliks gohdi — pee malas, ja wina negrib few ispelniteseeklahjigu weetu zitu nizinataju un pasch-usslawetaju — gohda-sehdeklōs.

Jelgawa. Bahris nedelu atpakaht kāda dselszela strahdneeka dehlu fakohdis Jelgawas bahnusī traks funs. Lai gan diwi reisās us funa schahwuschi, tomehr tam laimejees aisskreet. — Ne sen fatikuschees Jelgawas eelās 3 tehwinī, kuri sahdsibū deht kohpā — weenā laikā un weenā weetā bij zeetuschi fawu zeetuma laiku. Preeki bij leeli, un aif preeka, kā tā nejauschi fatikuschees, tee eegahja kādā wihsusī stiprinatees. Labu laizinu fadsehrohs; beigās weens no scheem 3 draugeem eefehschahs ohtra ratōs un pasuhd ar sirgu un rasteem, ne „ardeewas“ ne-atdohdams, tilk draugam atstahdams — tehriku famalkaht. — Jelgawas Latv. beedriba ohtdeen, 26. Augustā, swinehs muhsu Augustā Kunga un Keisara „krohneschanas-deenu“, un festdeen, 30. Augustā, „tautas-fwehtkūs“. Tuvalas finas par tam zeen. Iaſtaji atrohd sludinajumōs.

Jelgawas „Latv. fwehtku-komiteja“ nospreeda fawā schi-gada Maija mehnescha sapulzē, schogad Oktobera mehnesi Jelgawā isrihkoht basoru, kā tas jau bij preeksch pahri gadeem. Genahkums is basara nahks par labu eewainoteem kāra-wihreem un winu familijahm, kas truhkumu zeesch. Jelgawas „Latv. farkanā krusta komiteja“ kātra mehnescha beidsamojā treshdeenā pasneeds pehz eewehrofchanas dahwanas kāra eewainoteem, lai tee buhtu kādas tautas buhdami, pee S. Weinberga, leelajā eelā Nr. 43, kā schis komitejas sapulzes weetā. — Schis mihlestibas-darbs teesham kāram javeizīna; gohds Deewam, kā jau dasch fawu artawu ir nolizis us

schi tehwa-semes altara! Bet luhsimees ari Deewu, lai Winsch schehligi ustura muhsu Augsto Kreewijas Trohnamantineezi, sem kuras apfargashanas „Sarkana krusta beedribas“ stahw!

Gewehrojoht augsham mineto komitejas spreediumu un isrihkojamo basaru, wehlejamees, ka scho leetu laipni pabalsttu muhsu laukpagasti, pilfehtas-waldes, zeen. mahzitaji, skohlotaji un wisi, kam prahis nefahs dseedinahf karâ fistahs wahtis. Drihsâ laikâ nahks us tam usaizinashana no komitejas puses; zoram, ka ta atradihs weetu lasitaju firdis! Daudsu wahrdâ

S. W.....g.

No Bauskas puses. Preeka deena bija 30. Maijâ sch. g. Bauskas krohna meschakunga dsimts Pehter-muischâ, kur zeentijamais meschakungs, hostrahts un brunineeks Alberts von Uloth 25-gadu amata-fwehtkus swineja. Schini deenâ bija skaidri redsams, ka tas, kas mihestibu sehj, sawâ laikâ ari mihestibu plauj. Winsd tanis 25 gadis now ta wiessmaka juka zeen. fwehtku swinetaja meschôs notikusi, ka tas daschu reis zitit dseidams; tamdehî no augstakas waldes puses v. Uloth kgs wehl zitôs krohna meschôs tapa par pahrskatitaju eezelts. Winsd tanis 25 gadis now neweens weenigais apaksh wina pahrwaldibas buhdams meschafargis wehl neweens reis nopushtees, ka meschakungs tam buhtu kaut kahdu pahrestibu darijis; turpretim to ir dauds, lohti dauds, kam winsch palihdsejis gan ar padohmu, gan ar pomahzishanu, gan ari zitadi. To starpâ, kas zennijamam fwehtku swinetajam minetâ gohda-deenâ kohschâ-wahlâ eesheetu pateizibas-adresi pasneedsa, atradahs ne ween wisi Bauskas. Sesawas un wehl tee ziti apaksh Bauskas meschakunga pahrwaldishanas stahwoshee meschafargi, bet ari faiinneki, rentneeki un wehl ziti. Schee wisi apdahwinaja zeen. meschakungu schini deenâ ar bagatahm dahwanahm, ka selta kabatas-pulksteni, fudraba zigaru-dohsi un kohschahm istabas-leetahm. Paschâ rihta agrumâ apfweizingaja Bauskas wihrû-kohris zeen. Uloth kgs ar tschetebalsigu dseesminu, kas preeksh schihs deenas bija ihpažchi fizereta. Tad zeen. gawilneekam pee malites augstas laimes ussauza Bez-Saules zeen. mahzitajs v. Lutzau kgs meschafargu un zitu klahbtuhdamo wahrdâ un tureja firdi aifgrahbdannu runu, usrahdidams zeen. meschakunga leelohs puhiinus un nopolnus, un wina apakshneeku gohda veemianmu pateizibu. Zeen. runatajs norahdija, ka par wisu to japatiezahs tam labo un pilnigo dahwanu Dewejam tur augshâ. Us tam zeen. meschakungs pateizahs wifseem team, kas winam mihestibu parahdijuschi, un wehlejahs, ka wina meschafargi un wisi ziti ir turpmak labu prahdu us winu tutru. Wehla kohschâ puseenâ brauna laimes-wehletaji no tuwenes un tahlenes. Wakarâ bija ugunoischana. Preeks redseht, kad pahrwaldneeki un apakshneeki draudfigi un mihligi kohpâ dshwo; ikweens tad paspehj peeklahjigi sawu amatu peepildiht. Ka tas ta starp Bauskas zeen. meschakungu un wina kreetneem, gohdeem meschafargeem ir, wareja ne ween 30. Maijâ redseht, bet tas ildeenas pee wineem manams. Tadehî ari mehs gribam ar no meschafargeem pasneegtahs adreses wahrdem zeen. v. Uloth kgs par wina — taifnibas mihestibâ un nopeetnibâ augsta krohna amata kreetnu ispildishanu nowehleht ilgu muhscha-labkla hschano h.

J. K.

Bahrbeles labdarishanas beedribas likumi ir 8. Junijâ sch. g. no eelschleetu ministera palihga tikuschi apstiprinati.

Is Dohbeles. Nelaimigs atgadijums. Dauds reis dabunam laikrakstos laiht wehstis, ka uguns, twaiks jeb uhdens zilweku ahtrâ nahwê aifrahvis. Kad nu us tam watzajam; tad daschreis tohp atbildehts: „Nelaimigais pats zaur ne-apdohmibu jeb kaislibu feni tahdam liktenim nodeweess.“ — Tad tagad leetus un bahrgais pehrkonlaiks, kas wairak ka nedelu pastahweja, it dascham dauds fahdejiss. Upes un esari leeliski uspluhduhchi, ka wisu leelakâ pluhdu laikâ. Daudseem seena stirpas schurp-turp wiessnojabs. Ne ween tahdas breefmas, bet wehl jo leelakas ir dseidams. — Dasch ir sawu familias lohzelki redsejis tanî laikâ mituhs nosflikstam. — Sestdein, 26. Julijâ f. g., pehz pusdeenas, Behrses upe wareni uspluhda un gahja krahkdama un fchnahkdama, feenu, kahrtis, laipas un zitas leetas few par upuri lihdsnemdama, schigli us leiju. Tad ari pee Dohbeles meestina bija par Behrses upi laipa eetaisita, lai waretu us tuwejahm fudmalahm meestina eedfhwneeki ahtrakti aistapt. Tanî breefmihi uspluhduhchi upê, kuras uhdens jau lihds pat laipas malahm stahweja, dohdahs fahds labi paprahws sehns va winu us ohtru pusi. Lihds pusi jau bij aifgahjis, tad laipa fahla schuhpotees, ta ka sehns newareja tahla kohschâ. Tad nahza wehl it neajschî fahds malkas-gabals, peeduhrabs pee laipas, laipa fahla schuhpotees un sehns eekrita uhdensi. Gan tuhlit fahds Dohbeles meestina skrohder-sellis, kas tuwumâ bij, steidsahs winu glahbt, bet par welti; sehns jau bij no

wilneem aisnests prohjam. Gandrihs ari skrohder-sellis palika wilneem par upuri. Par laimi bij dauds lauschu pee upes eeraduschees; tee to iswilka ahrâ; bet nabadsinsch gul schim brihscham flims.

Sehns nogahja wilneem lihds. Tikai pehz kahdahm deenahm atrada lihki upes malâ no uhdens issweestu. Nelaiki, kas tik ahtrâ nahwê no schihs faules schikhrees, apraud wina wezaki.

Is Leel-Behrses. Tautas parahda sawu mihestibu us fa- weem, us pehdigo dusu aifgahjuscheem familijas lohzekeem zaur tam, ka zel wineem veeminas-schimes un uskohpj sawas kapfehtas. Jau-tasim nu, ka tas pee mums iraid. Daschi par kapfehtas weetu neka dauds neruhpejahs; daschi atkal kapfehtu uskohpj jo jauki, — usleek fa- milijas krusus un nostahda ar skalistahm pukehm; bet kahdu ir wehl mas. Behringad tapa Leel-Behrses kapfehtâ, kas atrohnahs us Upes-muischhas pasta-zela, ne tahlu no Bella-krohgus, gangi jeb zelini preeksh pa- staigashanas taifiti un ar granti nobehrti. Bet tagad tee ir atkal „dabas-mahmira“ nodohti kohpschanâ. Kapfehtas ir paprahwâ kalmâ, ne tahâ no leelzela, blakus staltam preedulajam. Ihysacha fehta naw taisita; tikai weenigi no semehm usmests walnis, un ahrpusé leels, dslfch grahwis. — Pulksten-nams ari nav ihsti teizams. Tad fahschâ kapfehtâ, uskohpschanas sinâ, zitahm labu foehli buhs pakala. Waj tas nebuhtu jauki un patihkami ikkatram, kas us kapfehtu doh- dabs, aifgahjuschohs apmekleht, kad atrastu glihti un kohfchi uskohpt weetu. Wehlejams buhtu, ka us mineto kapfehtu peederige wairak greestu sawu wehribu, to uskohpdami, un zensdamees to paschu glich- tibu un jaukumu panahkt, ko daschi winu kaimini jau pee saweem ka- peem panahkuchi. — Zeresim, ka ari wisi us preekshu nepeeksdami ruhpesees sawu mihlo dusas-weetinas uskohpt — fewim par gohdu un ziteem par labu preekshchmi!

Seedons.

„Annas-muischhas Labdarishanas beedriba“ isbrauza 3. Au- gustâ f. g. Pleju-muischhas Paruhku fudmalu lihzi — salumâ. Deena bij jauka un patihkama. Beesu labâ mehrâ bij faraduschees, ka wa- reja pilnigi buht meerâ. Pulksten 30s p. p. beedriba dewahs, kohpâ ar sapuljejuscheem weeseem, pawadita no musikas, us salumu-preeklu weetu, kas bij kohfchi ar karogeom puschkota, ka preeks bij to uslukloht. Paruhku fudmalu lihzi atrohdahs kahdas 3 verste no Dohbeles mee- stina, starp Behrses upes lihku un winas stalteem kraesteem. — Wehla fahkabs wispahriga jautriba. Beesu eeprezzinaja ari pa- dantschu starpahm daschi leelgabalu rihbeeni, kas tahkumâ nodimdeja. Kohrtiba un jautriba waldija wifur, par ko beedribai no fwehtku da- libneekem lai atskan „firsniga pateiziba“! Tikai janoschehlo, ka zeen. preekshneebi nebij isdeweess apgahdaht tschakkaku musiku. Buhtu wehlejams, ka us preekshu minetâ beedriba, ka ari ziti salumu- preeklu isfrikotaji, fargatohs tahdu musikas-kohri lihgt, kas kuhtri sawu dorbu strahdâ. Zeresim, ka turpmak schai sinâ „laimes-mahmulina“ wairak ussmaidihs. — Beidsoht „Annas-muischhas Labdarishanas beedribai“ ussauzam: „Augstu laimi!“ un wehlam koplui sel- schanu un raschenus auglus winas nahkotne. K.

No Misputes. Iglu laiku pee mums nebij nemas leetus; seme ar saweem stahdeem un augeem ilgodamees ilgojahs pehz leetutina, kas lai atsvirdsinatu istwihschö dabs dshwibu. Gaidita fwehtiba ari nahza no debefihm. Bet ne wis ween audseligu laiku, ari breef- migu negaifu pastarpam Deews mums peefuhija. Tahds negaifs plohsijahs 31. Julijâ un padarija dauds weetas leelu fahdi. Pat weena zilvela dshwiba isdissa: Pulksten 110s preeksh pusdeenas pehrkon eespehra C. Birneeka kga schenki. Spehreens gahja zaur kukuas greesteem un nospehra Birneeka kga mahsu, kas patlaban kukuas stahweja. Pee nama now nekahda fahde notikusi; gressâs atrada tikai masu zaurumiu, it ka buhtu urbs ar kahdu puszellash- swahrystu.

Smitineku Oh sols.

Leepajâ 22. Julijâ tika weenam strahdneekom kuga ruhme no baska fruktis eelaustas, ta ka nabadsinsch pehz diwu deenu gruhtas zeefhanas us muhschigu dusu aifgahja. — 31. Julijâ tika zaur petrolejas pagrabu usrauga J. K. pach-aisleedsibu un firdibu weens no mui- tas-nama deeneestneekem (bisuhkureem) no nahwes isglahbts. Bisuhkuris bij par dslu juhrâ eebridis un apakshchâ straume to wilka arween dslak, kamehr knapi pehz palihdsibas wehl wareja fault. Schis wihrs ir jau ohtrais, ko J. K. no flihfschanas is glahbj, un buhtu gan peeklahjigi, kad fahadi wina puhiinus augstakas weetas tohp finami un wina fruktis ar gohda-schimes tiktu puschkota. Beru, ka tas ari tiks ewehrohts; glahbejs ir — labi pawezs wihrs ar baltu bahrsdu, un pee tam ar klibu — flihu — fahju.

Leepajâ bahdes-wiesu schogad esohf pulka masak, nelâ pehrn; pehrn bijuschi 1600, schogad tikai 710. Turpretim lohti dauds ap-

mekletaju schogad esohit Palangā, kur dīshwe lehtaka nēkā Leepajā. — Leepajas jaunais etlas-fabrikis — knapi pabeigts taisht — jau atkal nodedis 9. Julijā. Schai fabriki — kas tapa no jauna zelts — netapa wiš raps ellā wahrharts, bet „kohlus-reekst“. — Wīsu skahdi, ko uguns-greħks schai jaunā etlas-fabriki padarija, spreeschoht pee 4 tuhkst. rublu. Wijs etlas-fabrikis bijis par 100 tuhkst. rublu apdroħschinahs. — Leepajā ir jauna, laba eerikte 4. Julijā gaismā zehlu fees! „Deenesta-wihru eerikte“; taħda pat, taħda jau Nihgā fen gadeem. Scho „deenesta-wihru“ apgehrbs esohit fili kamjoki un farkana zepure — ar usrafstu: „Elsprese“. Scho wihru darbs ir wiſads — gan pilsehtneeleem, gan eebrauzejeem schur un tur kalpoht par makfu. Scho labo eetaifi ir kahds kungs, J. Rosenbergis wahrdā, eeriktejis. Wiſas eelu malās ir schee „Elsprese“ atrohdami un pee darba peenemami. — Leepajā ir lihds 17. Julijam f. g. eenahkuschi andeles-kugi: 1023, un iſgahjuſchi, no 1. Janwara rehkinoh — ar prezehm 1029 kugi. Sinotaj s.

No Leepajas. Leepajas „Latweeschu labdarishanas beedribas“ beedri bij 7. Augustā sapulzejuſchees pavilona ruhmēs us fawu pirmo general-sapulzi. Uktina lgs, ka provisoriskahs komitejas preeksch-neeks, atklahja sapulzi ar eevehrojameem wahrdeem, norahdidams us tam, ka „ar faweeneyoteem spehleem un ihstu tautas- un tuwaku mihle-stibū firdi — dauds eespehjams pastrahdah preeksch tautas isglihtibas“. Sawā runā tahħak, winsch ikwenu beedri usaizinaja, ar wiſeem spehleem, kur un ka ween waredams, beedribai par labu strahdah. — Peħz schihs runas tika M. Petersona lgs par schihs sapulzes wadoni eevehlehts. Peħz tam nolashja likumus, un nospreeda, ka beedribas beedru gada-makfa job beedru-nauda ir janoleek us trihs rubli par gadu, un weens rublis eestahschanan-haudas. Tika wehl dasħas leetas pahrunatas, un tad pahrgahja us deenas-kahrtibas festo punkti: runas-wihru zelschanu. Par runas-wihreem, kuru skaitu nospreeda us 30, tika schahdi kungi eevehlejt: M. Peterson, Ch. Trautmann, J. Babehriss, J. Duklau, A. Sumberg, L. Lamchewiż, K. Uktin, J. Wirbel, J. Behrfiż, J. Krushen, J. Kronberg, Maik, M. Jurschewiż, J. Augenberg, Vorath, J. Langmann, J. Bruhn, P. Semih, M. Baumann, J. Duhzmann, J. Grünberg, Stewart, Traulin, A. Strupp, K. Stahl, Jaunbruhn, C. Pinne, Skrahme, M. Kalnin un K. Auzeneek. Par runas-wihru kandida-teem eevehleja feschus kungus: M. Stahlberg, J. Sawiżki, Degge, Seetin, C. Bruhn un Wittenberg. Scho sapulzi bij apmeklejuſchi gandrihs lihds 200 kgu. Stundenis jau rahdija pahri pa pušnakti, kad sapulzi wareja fleħgt, un Petersona lgs ihfis, dedfigos wahrdos iſfazija muħsu firsnigi mihlotam Augstam Rungam un Keisaram par Wina. schehligu un mihligu walidħanu un par Wina gudreem likumeem, zaurko ari Leepajas Latweeschu labdaribas beedribas likumi tikuschi apstiprini, no firds dibina nahdama pateizibas, us kam wiſi sapulzejuſchees no feħdelkleem pažeħlahs un Kreevijas tautas-luġħschānu nodseedaja; ur-a-fauzeeni atskaneja. — Sweħtdeen, 10. Augustā, sapulzejhah iswehletee runas-wihri us preekschneezibas eevehleħschānu Babehriss lga namā. Zeen. Babehriss lgam peenahkahs leelu-leelā pateiziba, jo winsch fawu deewsgan leelu istabu atweħleja ne ween preeksch schihs sapulzes, bet atweħle pee wina sapulzetees tik ilgi, kamehr beedribi a few leelakas ruhmes buhs eega hda-jusi. Pateiziba Babehriss lgam par wina laipnibu, ar kahdu winsch jounai, nupat deħstħata beedribai palihgā nahzi! — Par preeksch-neeku aisklaħta weħleħschāna iswehleja Ch. Trautmann lgu ar 16 bal-fibm; par preekschneeku weetneku J. Augenberg lgu; par pirmo rakstu-wedeju M. Jurschewiż, par oħtro J. Duklau; par mantas-finataju J. Babehriss lugu; par mantas-finataja palihgu A. Strupp lgu, un par beedru-finataju M. Peterson lgu. — Ta tad nu muħsu fengaidità „Latweeschu labd. beedriba“ nogrunnejsees tiktah, ka ta war eesħakt peħz fawwa meħrka fasneegħschanas dsiħtees, un labdaribu teem paſneegt, kas paſchi few nesin jeb newar nekħadi liħ-dseħħes. Mehix doħmajam, ka wiñas pirmais labdaribas darbs buhs flosħas-mahzibu paſneegħschana nabageem behrnejem, — proħtamx, tiġi lihds tas wiħni buhs eespehjams. Weħlam no wiħas firds schai beedribai un wiħas loħzekleem wiħadu labħlaħschanoħs peedħiħwoħ; lai Deewi doħd, ka beedru starpā weenprahħiba un faderiba walidu — paſħeem par preeku un ziteem par labumu!

No Lasħas un apħażżeñes. Waram dasħu behdigu sinu if schi apgabala weħstħi. Beħrlons un negaifs pee mums bij tik leels un bresmigs, ka pat weġi laudis taħda ne-esohit peedħiħwojuschi. Paſħwigħa leetus deħi semkohpji newareja laik fawħħi fawwus rudsus,

kas pee daudseem ir stipri diħgħi. Ari kartu sejhi dasħas weetās, kur se ġej stipraka, fahf puh. Smiltineku Ohols.

Nihga. Turenies mahħlas-dahrsneeks H. Göggingers jun. pabee-schi paſneedis Wīnas Keisariski Augstibai Leelħiġieni Troħnamanti-zei, ħapfalha esohit, puķu-buketes, par kuru ušmanibu Wīnas Keisariski Augstiba gan jaur telegramu, gan Pati iſfazija winam Sawu pateizibu. Schihs deenās, ka „Mig. Btg.“ rafxa, generaladjutants Stūlers esohit Göggingerom finnijis, ka Wīnas Keisariski Augstiba tam dħawjuji għedni ar brisjanteem.

No Mereem. 8. Augustā Aferds parahdi ġej, ka „Btg. f. St. u. L.“ rafxa, traks funs, melns — ar balteem raibumeem, un eekħ-dis kahdai semnezei roħka un fahno; ohra semnezee atgainajusees ar kurni. Suns tad aiffxrejjis us Karlsbahħdes pusi.

No Pinnijas. Kā jau dasħam labam un skohlotam laftajam finnis, Pinnu-semes seemelis ap jauneem Jahneem ir-tahs wiš-garakahs deenās un tahs wiš-iħsakahs naktis. Kad tur us kalka uškappi virfū, war redseht, ka faule ne buht neno-eet. Drusjin seemelis faule nosħluħk sem - tē peħz briħscha riħtōs atkal spohscha uslez un jaunu deenu apsweiz. — Ta' aqgħi kalku nosħauz par „Awasakfu“, un ir-Tornejas pilseħtas tuwumā. Il-ġadu sħo „Awasakfa“ kalku 12. Junijā — żelotaji no taħlenes, ka no Wahzijas, Sweedru-semes, Anglijas — pat no taħħahs Amerikas — atbrauż apmekleħt, lai waretu to „reto dabba-briħnum“, faules neno-eefċha nu aplu hko! — Ta ari schogad esohit dasħi taħbi żelotaji tur bi-juschi, un kahds Angleesħu kungs par peeminu esohit ar faules-dedfinamo-għaliex ap-pu snakti fawwix zaurum inu eededfinajis, lai waretu mahjjas pahrbraużiż ziteem parahdiżt ka leezibas-sħimi, ka teesħam „fauli p-aħħa pu snakti“ us Pinnijas „Awasakfas“ kalku redsejjes un apbriħnojis!

No Pohleem rafxa, ka nakti us 1. Julijs Giedħes guberni — Schellechowas pilseħta fahlu degħi, un iħsxa laikā nodegħuschi 230 nami, 2 Schidħu basnizas, schluħni un maskas leħgeri, ta' ka 1200 familijas vali kusħas bes pajumta, bes maissites! — Wīsu to leelo skahdi, ko schihs ugħix-għadha pahrbraużiż, til no dischuma waretu us 400 tuhkst. rublu taħfeereħt!

Pleskawa. Sibirijsa loħpu-mehris pa Pleskawas guberni stipri isplati ġej, ta' ka Pleskawas aprinkis lihds schim tas-weenigais, kur bresmigħa feħrga weħl naw parahdi ġej. Medizinal-waldei lohti stipri jaħaro ar semneeku neprahħi un mahnu-tizibu. Liħds schim ar meħri faslimu pawsam 799 sirgi; no teem kritiħi 349 un iswefeloujuschees 260. Għohw-ħoħpu faflima 205, krita 124 un iswefelojahs 40. Ma-ħoħpu faflima 36 un krita 29. — Medizinal-waldei leeleem puhlineem isdweeħi feħrgu apħlaħpeħt, ta' ka weet-tahm jau fino, ka ta manami jau eet masumā. E. F. S.

Samara. Bresmigħa kalka-feħrga (difteritis) atkal stipri fahf ploħsитетes dasħħas Samaras gubernas aprinkos. Ta' Nowijs-Usenas isprawniks telegraferi, ka weenā pafċha fahdha ar schi feħrgu esohit miriħi 70 behrni. Esħoħ nospreeduschi luħgt, lai aissuħi tħalli 2 sanitet-ħodħas no „farkanā krusta“ pufsej.

Nowotħherka skà laupiħħanas un saħħas fakru deenu atgħadha; bleħsħu pahrdroħiħha esohit leelis.

Baku. Zenas par netiħritu petroleju fahħa kahħas zeltees. Makfa jau 3 kap. pudā, kamehr fena kif dwej 2 kap. Pehdejjas deenās pahrdewuschi 150 tuhkst. pudu — pa 3 kap. pudā.

Karsa. Turenies apgabala Turku eedħiħwotaji pawsam aiseet proħjam pahro roħbesħahm. Tagħid wini d'sen wiħus fawwus loħpus liħds. Behrnejni un aispħernejni Turku aixgħi jejji aixwieda wiħu labibu liħds, zaur ko fazzehħħa leels labibas dħargħum. Tagħid, kur ari loħpus aixwied proħjam, galas zenas laikam stipri zelzees. Ta' apgabala pilseħħtiekk zaur to dauds jazeef.

No aħsemejhem.

Wahzija. Bismarks no Kifingis taifħas braukt us Gasteinah bahdi Austrijā, kur to apmekleħiħha kahħas pahwesta nunzijus deħi farunahm par pilniga basnizas-meera panahħschānu Wahzija. Iħpa għi għi għidha reis panahħt, ka padidha Wahzju biskapi waretu atkal atgħieħ-żeżeen fawwos amadħ. Warbu, ka Bismarks bes tam Gasteinā weħl-nodhom ħarunatees ar kahdeem Austrijas wal-ist-wardi-wihreem par kohpi-geem fohleem Balkana pußsalas- un zitħos jautajum. — Sedanas kaujas peeminas deenu, 21. Augustu (2. September), schogad Wahzija taifħas swiñeħiż leelakā mehrā, neħħi tas bijihs pagħajnejha għad. Pa daxi tas noteek tamdeħi, ka schogad minnai kaujji ir-

masa jubileja, prohti pehz winas notezejuschi 10 gadi, pa dala ari tamdeht, ka Franzeschu waldineeki, par peem. Gambeta, pehdejā laikā runajuschi pret Wahziju daschu asu wahrdū. Par to tad atkal Wahzeeschi grib skanaki swineht Sedanas kauju, kurā tee Franzeschus fakawuschi. — Kreewijas kanzleris, firsts Gortshakows, kas schim brihscham usturahs Bahden-Bahdenē, nodohmajoht seemu pawadiht Nizā. Tur pat ari us seemu gaida Anglu pirmo ministeri Gladstonu. Tas buhtu isdewigs brihdīs preeskī daschas fwarigas farunas par austruma leetahm.

Holande. No Atschinas us Sumatra salas nahk fina, ka Holandeescheem atkal stiprak jakaro ar turenē eedsimteem eedsihwtajeem. Sumatra ir weena no leelajahm Sunda salahm (pee Pakat-Indijas), kuras peeder Holande, un ari teek faultas par Holandeesche Indiju. Schi Indija ir preeskī Holandes tik pat fwariga, kā Anglu Indija preeskī Anglijas. Holandeeschi is fawas Indijas, ihpaschi is Javas salas, ari ir smehluschi leelas bagatibas. Kaut gan nu wini, wis-pahrigi nemoht, pret turenē eedsimteem eedsihwtajeem now isturejusches tik zeeti un neschehligi, kā Angli pret fawem Indeescheem, un kaut gan tee ari pastahwigahs tautinas now meklejuschi apspeest ar tahdeem warmahzigeem un wiltus pilneem lihdskeem, kā to darijuschi Angli Indijā, wineem tomehr atgadahs daschlahrt peedsihwoht dumpi un kaufchanohs. Ihpaschi Atschineeschi Sumatras seemelōs jau dauds gadus ir nemeerigi. — fazelahs, kaujahs, noslehdīs meeru un atkal fazelahs. No pehdejahm finahm jadohmā, ka Holandeescheem no jauna darbs ar kahdu leelaku Atschineeschi dumpi, jo 20. Julijā (1. Augustā) notizis kautisch, kurā us Holandeesche puses krituschi 17 un tikuschi eewainoti 47.

Franzija. Franzeschu suhtnis Berline, grafs Sen-Walje, tilf-schoht drihsunā no fawa amata atlaipts, ko tas jau sen luhdsees, ta-deht ka winsch peeder pee konservatiwahs partijas un ar tagadejo Franzijas waldibu labi nefader. Wina weetā nahkschoht generalis Schansi, kas tagad Franzijas suhtnis Pehterbura. Schansi weetā tilf-schoht eezelts senakais Parisē polizejas prefekts Leons Reno. Schis gan peeder wišwairak konservatiwem un mehreneem republikaneescheem, bet tā-kā winsch bij ar Gambetu leels draugs, tad winam tomehr scho jauno weetu grib doht. Itin farkanu republikoneeti us Pehterbura suhtihit ari negrib, jo tahds waretu Kreewu pilsgalmi buht par peedauftschau, un ar Kreewiju Franzija negrib nihstees bes waijadstbas. — Konservatiwem balsu wairums palizis tik kahdās 17 prouintschu weetneku fapulzēs, kuras tad ari eezehluscas konservatiwus presidentus.

Anglija. No Skohtu semes peekrastes sino, ka fisku sweija tur schogad bijusi pahreleku laba. Sweijneku laivas atgreesuschahs ar fivihm tā peepilditas, ka weena, kas bijusi pahrpildita, nogrimusi ar fescheem sweijneekem, un zitahm laiwahm waijadsejis sveest kahdu datu lahdina atpakač juhrā, lai ari nenogrimitu. Kaut gan strahdajuschi deenu un nakti, un ari pa svehtdeenu, tomehr nespehjuschi wifas fivis eefahlīt, bet waijadsejis kahdu datu pahrodoht nefahlīt preeskī lauku mehfloschanas.

Turzija. Par kahdu semes-trihzeschanu Smirnas pilsehītā, pee Mas-Afrijas peekrastes, teek finohts. Wina eesahkufoes 17. (29.) Julijā, un schai pirmā deenā ari bijusi wištipraka. Pehz tam wina wehl dauds deenas atjaunofoes. Kahdi 30 zilwelī zaur fagruhdameem nameem atraduschi nahwi un 120 tikuschi eewainoti. Skahde notikusi par kahdeem 18 miljoneem franku. — Kahda jauna Turzeete preeskī kahda laika bij no Sultana haremā isbehgusi un meklejusi patwehrumu Anglu suhtneebā Konstantinopelē. Us Turku waldibas apgalwochhanu, ka behglei nekas nenotiks, Anglu suhtnis Goeschens to minetai waldibai esohit isdewis. Knapi ta bijusi Turku rohkās, wina tuhlit tikusi zaur stranguleereschanu (noschnaugschau) nogalinata. Par scho leetu Anglu apakschnamā tika waldibai zelta preeskī peeprafschana. Anglu ahleelu ministera palihgs Dilke atbildeja, ka winsch skaidribu par scho leetu nestnoht, un tadeht telegraferejis Goeschens. Lai tas leetu ismeklejohit.

Serbija. Serbu firsts Milans esohit Fschē ar Austreeschu Keisari Franz Josefu norunajis fabeedribu starp Austriju un Serbiju, — tā wišmasak sino Wahzju awises. Lihdschinigais Serbijas pirmais ministeris Ristitschs, kas esohit tahdas fabeedribas prefineeks, tadeht ari esohit atkahpees no amata.

Rihna. Rihneeschu tirgoschana ar zitahm semehm lihds schim bij lohti aprohbeschota, jo Rihneeschu waldiba bij fawem pawalst-neekem aisseegusi tirgoht us fweeschu semju ohstahm. Tagad nu Rihneeschu suhtnis Seemel-Amerikā darijis turenē ahleelu ministe-

rim finamu, ka minetā aisseegschana drihsunā tilf-schoht atzelta, tā ka Rihneeschu tirgotajeem buhschoht pilniga brihwiba, west fawu andeli ar wifahm fweeschahm semehm. Drihsunā tad ari gaida San-Franziskā (Kalisornijā) pirmo Rihneeschu twaikoni, kura ihpaschneeks, kapteinis un matroschi buhschoht Rihneeschu. Augoschana starp Seemel-Ameriku un Rihnu pa Kluso juhru nahlamibā laikam stipri pazelfees.

No Amerikas sino, ka tur weens kungs, ko par „wistu-kehnau“ fauz, esohit eetafijis skunstigu zahlu-perelli; winsch satru gadu lihds 250 tuhkfst. zahlu isperinoht un 2 tuhkfst. wistu turoht; ari no ziturenes wehl ventus peepehrkoht klah!

E. F. S.

Wissaunakahs finas.

Jelgava, 19. Augustā. Wilnas generalgubernators, generaladjudants grafs Todelbens, tagad usturahs Rihga. — Greekijas kehnina-pahris un Wina Keisariskā Augstība Leefsīsts Trohnmontineeks ar Saulato Draudseni un behneem trefchdeem, 13. Augustā, pahrbraukuschi Pehterbura. — Jauneezeltee eelschleetu-, un telegrafu- un pastu ministeri, grafs Loris-Melikows un ihstenais geheimrahts Makows, 10. Augustā usfahluschi fawas amata-darischanas. — Par Japānas un Rihnas suhtni audiensi pee Keisara Majestetes 10. Augustā minetē suhtni esohit lohti preezigi. Bengam truhzis wahrdū, aprakstīt parahdito laipnibu. Wehl tai paschā deenā winsch laidis garu telegramu Rihnas ahleelu ministerijai, vilnigi aprakstīdams audienzi. — Jauneezedamee laukfaimneegibas longresi tilf-schoht atlahti weens-pakat-ohtram schahdā kahrtā: Pehterbura, Rihga, Petrosawodskā, Jaroflawā, Smolenskā, Maslawā, Charkowā, Kasanā, Pensā, Orenburgā, Rijewā un Kersonā. — Jauneezeltais eelschleetu ministeris, grafs Loris-Melikows, fawu jauno amatu usnēndams, runaja schahdus wahrdus: „Us Keisara Majestetes gribi es esmu aizinātis schini jaunu amata. Neslehpju ne buht few pascham, nedē Jums wiſu gruhtumu, kas gaidams; bet schini kaujas laikā ne-esmu veenigais kareimis. Beru, ka eeksh Jums, zeenitee lungi, atraduschi gohdigus un usgihtīgus bedrus, kas Juhs man palihdeseet manus peenahkumus isplidit. Schi zeriba man eedohd pahreleinafchanohs, ka fawenoteem spehleem attais-nosim Keisara Majestetes augsto ustizibū. Deewō lai palihds Jums un man!“ — Wisaugstāka pauehle waldscham senatam, kā „Wald. Webstneis“ fīno, dara finamu, ka lihdschinigā Keisariskas lanzelejas zetorti nodala, pehz trefchahs nodakasatzelschanas, turpmak faulfees: „Wisaugstāka Pascha kanzeleja preeskī Keisarenes Marijas eestahdēm.“ — Jaunajeem ofizeereem, kuri schogad beigu-fhi kara-skohlas, waijadseja 14. Augustā stahditees preeskī Keisara Majestetei, vilnā parahdes uniformā, bes truhwes. — Kara-skohlas schogad no kara-gim-nafiahm usnēnti pausam 576 jaunekli. — Komīsija, kas preeskī prefektūmu pahlaboschanas eezelta, esohit atsūnīti par derigu, garigo zensuri pee-weenoht laizigai zensures-waldei, preeskī ka tad fahi dabuhschoht ari kahdus eerehdāns is garidsneekem. — „Golosam“ raksta: Muhsu ekspedīzija us Kuldīgu, kā leelahs, valiks bes felnēhm. Rihneeschu tē laikam išmiruschi un, tā runā, nerahdīschotes preeskī Oktobera mehnescha; bet tad wiſi kāni aplahti ar sneegu, tā kā nekahdi newar rihsoties. Muhsu brigada 2 mehneschu laikā noštaigajusi 1300 werstes, weenā paschā nakti p. peem. 48 werstes. — Rischis-Nowgorodā tagadejais gada-tirkus nemas ne-esohit til janris, kā ziteem gadeem. Gan esohit deewōgan prefektu atwēs, bet pīzeju truhkstoht. Us krediti gan wehl buhtu kahdi pīzeji, bet par skaidru mafsu naw. Pehrlik tīkai reti un masahm partijahm. — Ja Dulzīnas deht buhtu waijadfiga kara-kugu demonstrāzija, tad leelvalstīju kara-kugi fapulzēses pee Palermo. — Hāsfelds 14. (26.) Augustā nodewis Turzijai leelvalstīju kohp-atbīdi us Turkuraksta par Greeku jautajēnu. — Turzija fagatawojoties us svehto karu, to tagad sino daschas Frantschu awises. Sultans usajināschoht wifus muhamēdaneeschus pafaulē, lai fazelahs winam par palihdību pret kristīgām walstīm, kuras, ka Turki faka, griboti apgāht Muhameda tīzibū. Svehtais karsch eesahlschotes jau 12. (24.) Novemberi. — War gan buht, ka Turki dohīa us svehto karu, bet ka wina terminātā jau tik turu, tas masak tizams.

Par jauno wahrdnizi.

Schini wasarā Latveeschu walodas wahrdnizes, ko Latveeschu draugu beedriba nehmuses apgāhdāt, — schīs wahrdnizes oħtra data drukā pabeigta. 1844. g. Latv. draug. beedriba gohda-algu bija isfobliju, lai strahdneekus pee gruhta darba pamudinatu. J. Neikens, kas 1868. g. Umurgā par mahzitaju buhdams nomira, pīmais pee darba lehrabs un, lai gan labu teesu wahrdū dabuja faktāt, tāfchū pee fastahdīschanas un isstrahdīschanas mas ko dabuja padariht (slat. par scho Neikena darba teesu vilnigaku finu Uzmanā wahrdnizes I. datas preeskīrunā no Uzmanā tehwa paschā rohkā). K. K. Uzmanis, wezais general-konsistorijas wiżepresidente, eefahktu darbu no Neikena mantineekem fanehma un triju gadu ne-apnikuschi puhlinā jel pīmo datu pabeidsa, ka 1872. g. bija gatava. Paschā nahwes deenā drukas lohksnes wehl bija pahrluhkojis. Ohtras datas, kur Wahzju wahrdi latwiflis tulkojami, negatānu darbu A. Doebers, Zehsu apriņķa prahwēs, nu nehma rohkā, bet aħtri aīsgahja Deewa meerā. Tad peestahjās wezais Rihzes mahzitajs G. Brasche, Latveeschu tautai sen pastīstams zaur fawu Paleijas Fahni un zitahm skohlas-grahmatahām. Tam nu isdewahs pezu gadu ne-apnikuschi puhlinā ari scho II. datu pabeigt. Grahmata atrohdam kahdus 40 tuhkfostu Wahzju wahrdus latwiflis tulkojus.

Teiksim no sirds paldeew̄s teem gohda-wihreem, ihpaschi Neikenam, Ullmanim un Braschim, kas ne pelnas deht, bet Latweefchu tautu mibledami to rohbu nu pildijuschi, kas sen jau bija manams, jo wezà Stendera wahrdnize bija jau issuduñi no grahamatu-bohdihm, un ja kur to wehl sadabuja, tad nebija wairs deriga ñchinis laikos, kur Latweefchu waloda jo bagata bija palikuñi.

Pee schihs reisas mehs waran sinu doht par to mehrenu at-
lihdsinashchanu, so tee minetee strahdneeki dabujuschi.

Neikens bija pametis bagatus, bet tomehr lohti nepilnigus wahrdus fasihmejumus sawâ Stendera wahrdnizë; zik nezik issstrahdati bija tee burti A, B (pusē), R, O, P, Q preeksch ohtras datas. Ulmanis usnehma ta darba pabeigshamu Neikena atraiknei un bahrixeem par labu, un pehz wina atreheleshanas **wifa** pirmahs datas gohda-makfa (300 rubļu) un **wifa** ta laipnigā dahuwana, ko Widsemes un Kuresmes ritorschafte peedahuwaja (500 rbt.) Neikena mantineeku rohkā nahkuši. Grahmatas isdeweis Baumeisters (pehz Bruhers) par pirmo datu neko ne-usnehmajs makfaht, jo pee tahdas Latweeschu wahrdniges dauds pirzejus schinis laikos newar zerecht. Mahju laudis pahrtiekt bes winas, un to mahzitu, kam geld, to naw itin dauds.

Kad nu bija jaſalihgſt par ohtras dalaſ druku, tad bij jaſſkaidro, kas to gaidamo mafu no grahmatas isdeweja (Bruzera, kas nu 500 rbl. ſohlija, kad no riterſchaftes nekahda paſihdsiba nebijā gaidama) dabuhs, un Latv. draugu beedriba, kas no pirmā galā par wahrdnizes apgahdaschanu bija ruhpejuſees. — ſinadama, ka pee tahdas wahrdnizes arween leela puhlina un leelas ſpehla un naudas tehreſchanas, bet masas mantas un eenahlfchanas, ar nel. Ulmanā mantineekeem un ar nel. Neikena mantineekeem un ar Brasche mahž-falihga, tā ka wiſi ſhee, kam waj zaur ſawu darbu, waj zaur atweh-lefchanu, kahda mantas rekte pee taħs wahrdnizes bija, to atdeva Lat-weeſchu draugu beedribai, kas pehz ſaweeim Neifara apſtiprinateem gruntslikumeem uſnehmufes arweenu gaħdaħt par Latweeſchu waldo-das gramatilahm un wahrdnizeħm, kā kurā laikā rahdiſees waijadsfigi un derigi. Pee tahda nolihguma Neikena familijai no ohtras wahrdnizes dalaſ weħl 250 rbl. krita.

Tad nu redsamš, ka Neikena familijai (300 + 500 + 250) pavisam 1050 rubl. krituschi. Ulmanis wisu, to wiasch strahdajis, no laba prahtha pa welti strahdajis Neikena bahrineem par labu. Brasche mahzitajam par peežu gadu darbu pehz senejeem nolikumeem kriſtu wehl ne puſe no tāhdas (1050) summas; tas wehl nebuhtu ne kalpa lohnite par fuhrū gara darbu, kas pa wisu paſauli ir wehrigaks par rohkas darbu. Gala ſpreedumu par Brasches mahzitaja datu ſpreedihs nahloſchā Latw. dr. beedribas gada-ſapulzē.

Isgahjusčā seemā weens Vandrewicz kgs „Balt. Semk.” 8. un
16. Nr. bija rakstijis, ka pee Latw. wahrdnizes apgahdaschanas nel.
Neikena gohds i i teesibas esoht masinatas. Wisus tohs melus un
jukumus plaschi peerahdiht, kā tas pa datai jau notizis Rīhg. Wahz.
awisēs sch. g. Nr. 57. peelik., schē pa dauds ruhmes aisaemtu. Tikai
ihsumā Latw. Avischu lasitajeem par sinu waretu peemineht, ka Ban-
drewicz kgs pee tam pahrkatiijees, spreesdams, ka Neikens „gandrihs
gatawu” darbu pametis. Tas pats leezineeks, ko winsch veefauz,
prohti Krimuldas mahz. Walters, nel. biskapa Ulmana dīshwes ap-
rakstā (Latv. dr. beedr. magazīna XV. 218.I.) ar skaidreem wahrdeem diwi-
reis apleezina, ka tas darbs ir bijis tikai „eefahkts”. Neikena
mantas teefiba newar buht aiskahrta, jo par pirmo datu Neikena
behrni wiſu eenahkschanu dabujuschi,— ari to datu, kas Ulmanis
buhtu peenahkuſees, ko Ulmanis no laba prahta atdewis. Oħtru
datu ne Ulmanis wehl nebija gatawu pametis, lai gan labi pee tħas
pastrahdajis, un Neikena „draugi” no it neweena newar prasift, lai
gadu-gadus it pa welti krahda, til ween Neikena familijai par labu.
Zik naudas no oħras wahrdnizes wehl kristu Neikena familijai, tas
ir jaur skaidru nolihgumu apspreests. Kur lihgums, tur naw tee-
fibas aiskahrſchana.

Par gohd a masinaschanu suhdsedams. Vandrewicz lgs ihpaschi par to brehz, ka no Wah zu pufes Neikenam, dsimuscham Latweetim, flawa esohrt apskaufta, tapehz ka winsch bijis Latweetis.

Tom preti jašaka pirmā fahrtā: Slawu nezels Bandrewicz kgs Neikenam zaur meleem. Meli ir, ka Bandrewicz kgs („Balt Semk.“ Nr. 16. l. 124.) faka: „sinams, schihs wahrdnizes zehlufchahs tikai zaur Neikena nodohmu un usmudinachanu“. Jo ir „sinams“ un ari Bandrewicz kgam no wahrdnizes I. preekschrunas bija sinams, ka wahrdnizes ir zehlufchahs pirmā galā it pawīsam bes Neikena, zaur **Latv. draugu beedribas** „nodohmu un usmudinachanu“ jo schi jau 1844. g. gohda-algu fahfusi par wahrdnizes darbu iſſoh-

likt un iſſludināt un gadu no gada uſ to darbu mudinājuſi. Ţanī laikā Neikens 18 q. wezs seminarijā mahātijahs.

Un atkal ir meli, ka Vandrewicz kgs turpat faka, es pats esohht „wehstijis“ („Rihg. Wahz. aw.“ Nr. 57.), ka Neikens preeskch „ohtras dałas astahjis 20,000 wahrdus“ (tas buhtu puſe no wiſa darba). Jo es esmu ar ſlaidreem wahrdeem tur rakstijis peerahdi-
damš, ka Neikena darbs naw bijis gataws — un wiſch wehl naw „wiſus wahrdus“ ſawahkis, — esmu rakstijis, ka, lai gan Nei-
kens par ohtru daļu wairak ruhpejees nekā par pirmo, un lai gan Ulmanis lohti dauds pee Neikena krajhumeem peelizis, ka tomehr Brasche „**tad wehl**“, prohti pee Neikena **un** dascha zita **un** Ulmana ſakrahteem 20,000 wahrdeem, wehl ohtrus 20,000 wahrdus peelizis.

Es faku zaur meleem gohda-wihra slawa naw augstaki zelama. Bet waj no Wah zu pufes, jeb no kahdas pufes Neikenam gohds ir masinahts, to peerahdisim zaur schahdahm leezibahm.

Kad Neikens 1868. g. bija nomiris, es pats Latv. draugu beedribas runas gada-sapulzē Dezember - mehnesī sahkdams schohs wahrdus Neikenam par gohda - peeminiu runaju: „Papreeksch metisim „fawas azis us weenu kapu, kas wehl nebuhs ne apsehlis, un ap ko „neween atrailne un bahrini raud, bet ari wifa Latweeschu tauta, „prohti ja mahl peemineht fawus wadonus un gohdaht tohs, kas „par winu puhlejuschees. Juhs sineet, ka es simeju Neikenu. „Deewa wahrda mahzitojs, ar svehta gara dahwanahm bagatigi „puschkohts, ihsts dwehselu gans, ruhpigs skohlas kohpejs, dauds „derigu rakstu isdohmatajs un farakstojas. Un tahds bija, ka bija „dedsiga firds, fawu Deewu un Pestitaju mihledama, behrus „mihledama, fawu Latweeschu tautu mihledama. Tas wihrs ari „muus peedereja. Un wina puhsch par Latweeschu tautas garigu „apgaismoschanu, par Latweeschu walodas un rakstu kohpschanu, ar „Latweeschu dr. beedribas puhsliu fawenohts. Jo Widsemes „preekschneeks jeb direktors buhdams, trihs gadus palihdsejis muhsu „beedribu waldiht. Janoschehlo, ka Deews tahdu darba strahdnecku „til ahtri aisaizinajis, ka wihrs ar tahdu teizeenu til ahtri apklusis, „un spalwina til ahtri no tahdas rohkas iskrituſi. Lai Deews ne- „laika dwehseli meelo! un lai pehz wina aiseeschanas wehl bagati „augli Latweeschu firdis isauq no wina puhsliu!“

Latv. dr. heedribas magazinā XIV. 2. l. 11. Neikena dīshwes aprakstā atrohnām schahdu leezibu, kas Latwiešhu walodā šan tā: „Gara apdahwinahsts, kā reti kahds, — sawu muhscha zelu nostaigajis brihnischkigi, kā wehl retaki kahds, no paſchās Latwiešhu tautas iszehlees jo augsti pee Wahzu tautas gara glihtibas un atkal paſchā sawā tautā eestahjees, tā Neikens spehjīs ar it ihpaſchu ſekmi Latwiešhu tautai par labu strahdaht, un no wiſas ſirds peekrihtam teem Rihgas Wahzu awises wahrdeem, ar kureem Neikena nahve tika ſinota: „Tehwa ſemei un Latwiešhu tautai zaur Neikena nahvi nosudis tas pehz gara un ſirds wiſupahrakais tautas wihrs (tauteetis), tas gudrakais un gruntigakais tautas ſinatajs, tas ſkaidrakais un brihwprahrigakais tautas iſglihtotajs, kam weetneku ne-atradīhs, un tamehr Latwiešhu tauta dīshwohs, ari Juri Neikenu gohda-peeminā turehs”.

Tä ir par Neikenu spreests un teek tagadihn spreests no Wahzu puses. Schihm leezibahm stahdisim pretim weenu leezibu, lo Latweetis par Neikenu leezinajis, wihrs, lam bijuschas bagatas gara-dahwanas, un kas no Latweeshu tautibas kohpejeem augstā gohdā zelts. „Balt. Semk.“ Nr. 9. 1879. g. schis wihrs teek nosaults „swaigsne tik spohscha, kā Latw. tauta wehl nekad naw redsejusi,“ „gaismas nesejs,“ „fentehwu fuhtnis,“ „puščkohts ar muhsham nefawihstamu wainagu“. Lahda wihra spreedums tatšchu tautas agis rahdisees swarigs. Un lo spreesch Krohgsemju Mikus jeb Auskellis, jo tas ir tas wihrs, lo winsch spreesch par Neikenu? Auskela dsejās (Rihgā 1873. g. l. 15.) rohnahs schi Neikena — waj nu teiksim pa-gohdinaschana, waj nu teiksim apgahnischana?

„Laima tew puschkja dahwanaahm wairak par tuhktoscheem gareem.
„Gaismohr tew wehrdsibâ twihkdamus brahlus bij brihwibas stareem.
„Päsemigs wehrgs tu us brahleem wehl wehrdsibas blukenus wehli,
„Peeminu, gaismibas faulei kas isgaist, pee wehrgeem few zehli.“

Awischu laſtajī warbuht wehl atminehs „Zela beedra“ ap-
gahdatajū un rakſtitaju, un atminehs, waj Neikens tur gara wehrſibū,
waj gara iħsteno briħwibū, kahda rohnahs eelfs krixtiqas tizibas, kohpis.

^{*)} Leez wehrā; N ar 7 punktēhm = Neikenam.

Basnizas un skohlas sinas.

Weens kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Nahditajs: Sinas. Par trescho tizibas-gabalu jeb svehto garu. Kēnes pil-
fehtas Doma-basniza. Basnizas pehrminderu konferenze Waltaikds. Strīhdus starp
irksteem. Misjones lapa.

Sinas.

No Baufkas. Maijā mehnēsi sch. g. Augstais Kungs un
Keisars pagohdinaja Baufkas Latweeschu draudses zeen. mahzitaju
C. G. Seilera ķgu ar selta kruhschu-krustu, pee selta ķehdes nesajamu,
par uszītigu puhleschanohs amatā. — Ak, kā tas tagad Baufkas
draudsei ir zitadi, kā toreis, kad Seilera ķgs schē atnahza par mah-
zitaju. Peemineschu tik weenu leetu: kad Seilera ķgs tāhs pirmahs
skohlas dibinaja, tad winam wairak svehtdeenas no weetas waijadseja
luhgt, aizinaht, pat draudeht, lai behrnus skohlā raiditu. Dasch
weenteesis toreis dohmaja, kā mahzitajs wezakus apgruhtina, us tam
pastahwedams, lai behrnus skohlā suhta. Tagad skohlu ir dauds
wairak, un tomehr seemā wifas ir kā bahstin peebahstas ar skohlas-
behrneem. Kad tagad jaunakus behrnus par 13 gadeem ruhmes truh-
kuma deht skohlās ne-usnem, tad daschi wezaki dohma, kā mahzitajs
pee tam wainigs, bet schihs pahrmeschanas winsch klausahs ar preeku,
jo winsch pats tāhs few sagahdajis. Tagad mihtais mahzitajs reds,
ka wina fehla fehla ir usdihgusi un aug, un mehs gribam zereht, ka
ta deenās bagatus auglus nesihis. Lai Deews stiprina scho „fēhjeju”,
lai Winsch svehti to fehlu un lai dara augligu to druwu! J. K.

No Lases. Preezajatees Laseefchi! Ar schēhligā Deewa palīghu
fagaidisim f. g. Septembra mehnēsi skohlas-namu gatānu. Ģsam
pahrleezināti, ka J. kungs ar fawu buhwi gohdu un pateizibu išpel-
nisees, lai gan scho pawaſar nelaimigi gahja ar uguns-grehku, kas
leelu skahdi padarija. Zeresim, ka Laseefchi skohlas-nama eefweh-
tishanas-deenu tā pawadihs, ka ta wehl ilgi paliks mihtā un jaukā
atminā. Lai wifis labi isdohdahs, tad fahksim pee laika us tam doh-
maht un par isrihkojumu gahdaht! Gan bij daschi gruhtumi janefs;
pateiziba wiseem teem, kas to panesa — bes kurneſchanas — un it
ihpaschi p. gasta-wezakam B. ķgam un wina apakshneekem.

Leijinu Jahnis.

Tehrpatas mahzibas-apgabalā, us tautas-apgaismoschanas
ministera preefschā stahdischanu, 11. Junijā sch. g. ir Wisaugstako
atwehlehts, Baltijas gubernās dibināt realskohlas,-ja waijadfigā
nauda vreksch tahm netek no krohna preesta. Us scho Wisaugstako
atwehleschanu atfauskamees, tautas-apgaismoschanas ministeris nu
esoht dewis atklāju, Rihgā pastahwoſcho birgeru-realskohlu pahrwehrst
6-klasigā realskohlu, un Rehwale dibināt jaunu realskohlu.

Skohleneem, kas pilfehtu oksladu jeb laukpagastu lohzelki,
pee eestahschanas krohna widejās un augstakās skohlās waijadseja
veenest no faveem pagasteem ūhmi, ka tee us mahzibas laiku tikuschi
no pagasta atlaisti. Tagod augstakās waldbas eestahdijumōs teek
apspreesta kahda schai sinā nodohmata pahrgrohschana. Turpmāk
skohlas-waldes tādas atlaitschanas-ūhmes no neweena wairs neprā-
fchoht, bet tai weetā pagasteem ūhcheem buhchoht brihw pagehreht
no teem, kas nodohd behrnus minetās skohlās, rakstītu apleezināschānu,
ka tee malkahs par behrneem winu mahzibas laikā pagastam peenahko-
schahs nodohschanas. Ja skohlens pilnōs gadōs, tad winsch tādu
apfohlījumu israfāts pats. Pee tam nodohmā preefsch tahdeem augst-
skohlu mahzelleem, kureem nespēhjibas deht gruhti malkht fawas no-
dohschanas, nosazīt daschadas atweeglinaschanas.

Widsemes general-superintendents, Dr. Christiani, kā eelsch
„Rīg. Kirchenblatt” lasams, fawa leela wezuma deht griboht atfa-
zites no amata. Winsch esoht bijis 43 gadus par garidsneku — pa-
preefschū par mahzitaju Rīgenē, wehlak ari par Wallas aprinka
prahwestu, tad par teologijas profesoru Tehrpata un pēhdejōs 15 ga-
dōs par Widsemes general-superintendentu. — Septembri fanahkuščam
landtagam buhchoht ja-iswehle preefsch general-superintenda amata
diwi kandidati, no kureem tad Keisara Majestete weenu apstiprina par
general-superintendentu. Jau esoht pēproufīts pee Tehrpatas profes-
oreem von Engelhardta un von Dettingena, waj tee negribetu scho
amatu peenemt, bet tee abi atteikuschees, jo, pehz winu dohmām,

general-superintendents buhtu janem is mahzitaju amatās stahwoscheem
garidsneekem, kas ar praktisku dīshvi un draudschu waijadfbahm tu-
wak pasīstami.

Keisara Majestete, kā „Rīg. Ztg.” raksta, Wisscheligi attah-
wīs, pee Rihgas Alekandera-gimnāsijas un pee Rihgas seeweeshu Vo-
monofowa-gimnāsijas dibināt pa stipendijai us „Alekandera Serge-
jewitscha Puschkina” wahrda. Waijadstgo kapitalu vreksch tam dah-
wajusi Rihgas Kreewu fabeedriba, pawisam 2000 rublu.

Par trescho tizibas-gabalu jeb svehto garu.

(Beigums.)

4) Svehtā gara isleefhana ir waijadfiga.

1) Is wifas mahzeltu istureschanahs vreksch svehtā gara
isleefhanas ir redsams, ka Kristus gars wehl nebij pee wineem.
Pahwils ari faka: „Kam Kristus gars nav, tas winam nepeder”
(Rohm. 8, 9.) — tas wehl nav nekahds Kristus mahzelli, ari ne-
kahds kristīgs zilweks, kad winsch ari par tādu fauzahs.

Tapehz ari Kristus fawās beidsamās runās us mahzelleem faka:

„Tas ir Jums par labu, kad es no-eemu; jo kad es neno-eemu, tad
tas eepreezinatajs nenahls pee Jums.” (Jahns. 16, 7.) Tā tad tee
mahzelli zaur fewi pafcheem, bes Kristus, newareja wina garu
eedabuht; it kā agrak wifū tātu gudree prahneeki tādu garu newa-
reja pefawinatees, lai gan wini pehz gudribas un pilnibas dīnāhs,
lai „tee winu waretu just un atraſt”. (Apust. darb. 17, 27.) Tee
mahzelli bij weselus gadus Kristus brihnuma-ūhmes redsejuschi un
wina wahrdus dīrdejuschi; tatschu wini nebij wina garu eedabujuschi.
Kristum waijadseja fawu garu wineem ap wafaras-fweht-
keem kā ūhlastibas-dahwanu pafneegt. Tā tad wina
wahrdas pēpildijahs, ko winsch teem mahzelleem papreefsch bij fazijis:

„Neweens to dehlu nepasīst, kā ween tas tehws, un kam tas dehls
to ūhrib darīt sinamu.” (Mat. 11, 27.) Apustuls Pahwils, kas ari
svehto garu fanehma, apleezina: „Ne kā mehs no fewis paf-
cheem efam derigi; bet kā efam derigi, tas ir no Deewa.
(2. Kor. 3, 5.) Bes svehtā gara nebuhtu mahzeltu pahrwehr-
schanas notikusi, nedē ari kristīga draudse tapusi zelta. Us to bij
svehtā gara fuhtschana un isleefhana waijadfiga.

2) Svehtā gara isleefhanas-laikā bij bes teem mahzelleem ari
wehl „daschadi ziti laudis” Jerusaleme; tatschu tikai tee mahzelli
tāpa ūhchētā gara pilni, ne ziti. Ziti ūstrukahs; atkal ziti
fmejhahs; jo „tas wahrdas no krusta bij Juhdeem apgrēziba un
(mahziteem) Greekeem gekiba”. (1. Kor. 1, 18, 23.) Tee mahzelli
bij pehz Kristus debes-braukschanas allash weens pee ohtra kohpā pa-
likuschi ar „luhgħanahm un pēlūħgħanahm” (Apust. darb. 1, 14.)
un gaidija us apfohlīschanas pēpildischanu. Wini nahk ar ūħsnīgū
kāħrofchanu pehz ūhchētā gara tam Kungam preti; tapehz
wini to eedabuja. Juhdi to ūhchētā garu nefanehma; jo jau Kristus
ir deewsgan ūhpigji issauzees: „Jerusaleme... zik daudsreis es tawus
behrnus efmu gribejis ūħraħt.... bet juhs to ne-efat grib-
juschi!” (Mat. 23, 37.)

5) Svehtā gara isleefhana bij ahrkārtiga.

Wifā ūhchētā weħsturē mums tikai weenu reiſi no tādas ūhchētā
gara isleefhanas, kura tādu ahrkārtigu panahkumu bij, toħp stah-
fihħts. Wina toħp tapehz par „ahrkārtigu” nofaukti.

Tahda ahrkārtiga ūhchētā gara pafneegħschana bij jau ari tapehz
waijadfiga, ka Kristus bij ūhchētā mahzelleem pawehlejis: „Gita un da-
rait par mahzelleem wijsus laudis, toħs kristidami eelsch ta wahra
ta Tehwa un ta ūhchētā Gara!” (Mat. 28, 19.)

Preefsch kristīgas draudses dibināschanas un preefsch
jaunahs deribas preefschā-zelħanas un ūpafschanas bij
ahrkārtiga ūhchētā gara pafneegħschana apustuleem lohti waijadfiga,
un wins wara parahdahs eelsch tam, ka apustuli bij ar to ūpaf-
schu apdahwinati, brihnuma-darbus darīt. Wini to dabuja, it kā
reis Mōhsus, par apleezināschanas-ūhmi no ūhchētā deewiħkligas
fuhtschanas.

Pehz tam, kad fchis ahrkohrtigais usdewums reis ispildihs, wairs newaijaga ahrkohrtigais svehtà gara isleefschana par weenu waj ohtru zilweku; ari newaijaga wairs fewischku brihnuma-darbu.

Kristiga draudse un winas darboschanahs zilweku dwehfeles, pfaules pahrwehrfchana un atjaunoschana, ko fchi gara-isleefschana ir panahku un wehl jo prohjam pastrahdà pee zilwekeem un weselahn tautahm, tas ir tas leelakais brihnum, un fchis brihnuma-darbs pfaule wehl naw beidsees — ta ir svehtà gara wispahtigà darboschanahs.

C. Par svehtà gara wispahtigo darboschanahs.

Waj svehtais gars ir Kristus draudsei palizis?

Mahzelki, kuri svehtà gara dahwanu til ahrkohrtigà mehrà bij fanhemuschi, mira fawu tizibu pa leelakai datai ar nahwi apsehgele-dami. Bet ar to jaunais pfaules dsihwibas-gars, Kristus gars, ne-apstahjahs, Kristus draudse strahdah. To jau dsirdejahn is apraksta par kristigas draudses dsihwi, t. i. par winas gara-augleem, pehz apustulu nahwes, pirmajos gadu-simtend. Pehtera wahrdes bij peepildi-jees, kuru winsch pirmà wafaras-svehtku deenà bij pafludinajis: „Atgreeschatees no grehkeem..., tad juhs ta svehtà gara dahwanu dabuseet; jo fchi apsohlifchana peeder jums un juhfu behr-neem un wiseem, kas tahlu ir,zik tas Kungs muhfu Deewa pee-aizinahs“ (Apust. arb. 2, 38. 39.). Kristus wahrdes tahdà wihsè neder wis tilai apustukeem, bet wiseem wina mahzelkeem — mums ari! — Kad winsch eeprezzinadami fazija: „Es juhs nepametschu bahrinus“ (Jahn. 14, 18.) — „Es esmu pee jums ik deenàs lihds pfaules galam“ (Mat. 28, 20.). Zaur to uhdene (to „dsihwo“, no kura tas Kungs ar Samareeschu feewu runa), kuru winsch zaur svehto garu draudsei ir pafneedis, ir aka tapusi, ta wifà kristigà draudse, ta weenà un ohtrà draudses lohzelki — „aka, kura wairs ne-issihkst, bet kas werd us muhshigus dsihwofchanu“ (Jahn. 4, 14.). Svehtam garam tahdà wihsè jadarbojahs, un winsch ari ir strahdajis un strahdà ari wehl tagad — winsch tapehj ari mums ir palizis. To mums mahza tautu wehsture, kristigà zilweku dsihwes-gahjumi, un to mehs ari waram fajust paschi pee faswas fids.

a) Wehsture rahda, ta wareni waldineeki un winu tautas pre-tojabs kristigas draudses isplatischanai, Ewangelijuma fludinofchanu un kristigas tizibas apleezinofchanu ar nahwi foheidami, bet jaunais, kristigais dsihwibas-gars bij it ta kahda warena pawafara-straume, — neweens dambis to nesphejia attureht. Weena tauta pehz ohtras fawus zelus lohjisa Ta preeskha, kas pee krusta mira, un atsina winu, un kur fchis jaunais dsihwibas-gars tautu firdis aishgraha, tur tas til stipri strahdaja, ta drihs wajadseja fazija: „Wezs ir pagahjis, redsi, wijs ir jauns tapis!“ — Gars mums mahza pascht ta Kunga goh-dibu — „tas Kungs ir Lehninfch!“ To mums mahza it fewischki ari reformazijas-wehsture. Rohmas garidsneeziba bij Deewa-wahrdes kristigeem laudihm atnehmu, ta ka wina no teem neka wairs nesinaja; wina bij Ewangelijuma pateefibu paslehpusi un mahntizibu un maldibu tai weetä dewusi. Te nahza jauna gara pawafaris! No svehtà gara pilditus ar skaidru pefitschanas atfihfchanu, ar jaunu tizibas prahdu un ar jaunu preeku mehs redsam ne til ween weenu un ohtru wadoni: Luteru, Melanchtonu, Zwingliju, Kalwinu un winu mahzelkus, — bet ari tobihd wifù Wahzu tautu no svehtà gara aish-nemu, ta ka wina mas gaddos tohs pineklus nometa, kurus Rohma pahrgalwigi gadu-simtenus bij kafusi un tautas ar teem faistijusi, lai tahs taptu pehz Rohmas biskapa prahda waditas un waditas. Un ko mehs 16. gadu-simteni redsejahn, tas par jaunu notika, par peem. brihwibas-karu laikà, tas allasch atkal notiks, kad pretineeki jaunus pineklus gribehs kalt; jo — „tas Kungs ir Lehninfch!“ To mahzamees is svehtà gara darboschanahs!

b) Svehtà gara darboschanahs pee zilweku firdihm un winu garà neparahdahs allasch til peepeschti un azihm redsoht, ta pee teem mahzelkeem, bet eekschliga zilweka pahrwehrfchanahs noteek fluhi un lehni. Pamasam nahk muhfu gars pee pasch-atfihfchanas, pee fawas wahjibas un nabafibas eefkatischanahs — un pee Deewa bagatas schehlastibas atfihfchanas, ko winsch zilwekeem it ihpaschi eeksch fawas dehla ir dewis; tilai pamasam aug tizibas un mihlestibas spehks, zaur to kristigs zilweks feni un pafauli uswar; — un tas zaur to nahdamais dwehfeles meers, ko dsihwes siteeni un wehtrs newar atnemt, tohp jau ari til ween no ta fajusts un atsichts, kam tas dwehfeles-meers ir, un ko daudsreis nekahda zilweka azs nepastift. Lai

gan fchis klufais zelch allasch atrohdams svehtà gara darboschanà, tad tatschu mums wehsture stahsta is wiseem laikeem par zilwekeem, kuri zaur fawu pahrwehrfchanahs it kreetnu leezibu dohd, ta svehtais gars ar fawu darboschanahs Kristus draudsei allasch ir palizis, mums til ja-atgahdinajahs us basnizas-tehu Augustinu, Luteru, Zinzendorfu, Hermanu, Franku un ziteem. Ari muhfu laikà no tam netruhkf peemehru. Bet it ta dabà naw allasch pawafara, ta ari Kristus draudse naw allasch feedonis. Kristigà draudse allasch neparahdahs wis tas warenais skaidrodamais, aiskustinadamais un atjaunodamais svehtà gara spehks, ta mehs to reformazijas laikà redsejahn darbojotes.

c) To drohshako leezibu no tam, ta svehtais gars ari mums ir palizis, dabujam zaur to, ta svehtais gars „dohd leezibu muhfu garam, ta mehs efam Deewa behrni“ (Rohm. 8, 16), un kad mehs tad ta apustulis Bahwils ar tizibas-pilnu preeku un ar behrnigu ustizibu us Deewa schehlastibu waram noluhkotees un fazija: „Es sinu, kam es tizu!“ (2. Tim. 1, 12.) „Mehs ne-efam dabujuschi kalpoftchanas-garu..., bet mehs efam dabujuschi behrnibas-garu, zaur ko mehs fawazam: „Abba, Lehtih!“ (Rohm. 8, 15.)

„Kas grib muhs schkirt no Kristus mihlestibas?... Jo es sinu teefcham, ta ne nahwe, nedis dsihwiba muhs newarchs schkirt no Deewa mihlestibas, kas ir eeksch Kristus, muhfu Kunga!“ (Rohm. 8, 38—39.) Kad mehs to ar Bahwilu pateesi waram apleezinah, tad mehs paschi efam leezineeki no tam, ta svehtais gars pee mums wehl jo prohjam strahdà.

Kelnes pilfehtas Doma-basniza.

Ka senakòs, ta aridsan tagadejds laikòs zilweki ir strahdajuschi un strahdà pee milsu buhwehm. Schihs buhwees mehds isschirktees zaur tam, ta senlaiku buhwehm bij, wispahtigri nemoh, garigi no-luhki, bet tagadejahs buhwees kalpo wairak zilweku laizigam labumam. Tagadejà pa-audse gan proht taifit milsu tiltus, fabrikus, ruhpnezzibas eklas u. t. j. pr., bet reti jo reti redsam strahdajam pee jaunzelameem Deewa nameem. Tamdehl waram preezigi wehstiht, ta weens Deewa nams, pee kura wairak ta feschi gadu-simteni strahdaja, ir schogad 2. Augusti tapis gataws; tas ir Kelnes pilfehtas Doma-basniza, kas gan buhs ta lepnakà un leelakà basnizas-buhwe pafaulé. Schihs basnizas wehsture buhtu fchi: 814. gadà bislaps Hildebalds eesahka basnizu buhweht, kas drihs palika leesmahm par upuri. 1248. gadà bislaps Konrads no Hochstades lika pamata-akmeni schim nupat pilnigi uszeltam Deewa namam. Buhwe bij til leelisski usfahkta, ta tilai weena, prohti kohra-dala tapa 1322. gadà gatawa un eesweh-tita. Daschadas jukas fazehlahs lauschu fadshwè; darbs negribeja labi weiktees, ta ta tilai 1437. gadà tapa gataws basnizas preeskhanams apaksch deenwidus puses tohrna; pati tohrnis nebij nezik us augschu kahpis. Peezpadfmitajam gadu-simtenim beidsotees basnizas seemelu dala bij gatawa un dahrgahm bildehim gresnota. Ari zitas dalas bij schini laikà labi us preeskhu gahjuscha. Kad darbs fahka apstahtees, un reformazijai fahkotees pawifam wairs nebuhweja. 16. un 17. gadu-simteni basnizà uszehla tilai kahdus peeminas-stabus. Pa tahm stahrpahm tahs dalas, kas bij senak buhwetas, fahka drupt, bet, deemschehl, neweens nedohmaja us pahrlaboschanu. Isgahjuscha gadu-simtena beigas, kad Kelnes pilfehta nahza eenaidneeku rohkàs, eenaidneeki Doma-basnizà eetaisija labibas-magashni. Kad Wahzija bij Napoleona I. juhgu nometusi, un kad 1814. gadà pehz Parasen meera-libguma Kelnes pilfehta tapa pedalita pee Brusfijas, tad dsejneeki un tautas-wihri fahka klubinaht, lai ne wis ween basnizu pahrlabo, bet ari fahk dohmaht us tam, ta waretu scho usfahkto darbu reis west lihds galam. Ne wis ween Kelneschi, bet ari ziti Wahzee-schi, lai tee peektisti kurai tizibai peekrisdam, fneeda bagatas dahwanas preeskhu buhwees, jo wini usluhkoja scho Domu ta Wahzu tautu saweenofchanahs schmi. 4. Septemberi 1842. gadà Brusfchuh Lehninam, ziteem austmaneem un garidsneekem klahf efoht, tapa likts pamata-akmenis preeskhu tahlakhs Doma buhwees. No ta laika darbs tapa bes miteschanahs tahlak wests, ta ta tagad pehz wairak neka 6 gadu-simtenem schis Deewa nams stahw gataws fawà leelumà un janumà, un ar fawem milsu pulksteneem aizinadams, loi zilweki dohd gohdu Tam, kam peeder gohds schai laikà un muhschibà.

Basnizas pehrminderu konferenze Waltaikòs.

Draudfiga farunafchanahs weizina darbu. To eewehrodams, draudses mahzitajs usaizinaja Waltaiku basnizas pehrminderus us fon-

serenzi 29. Julijā. No 29 pehrmindereem bij gandrihs wiſi atnahkuchi. Pehz deewakalposchanas mahzitajs atklahja konferenzi drehskambari. Sapulzejuſchees noscheljōja, ka basnizas preekschstahws barons von Sacken lgs daschadu darishanu deht nebiſ eefpehjis pee konferenzes nemt dalibū.

Wispirms konferenze nehma sawā apſpreeschana daschadus darbus, kas nahkuchi pawafar ir darami pee basnizas. Kad konferenzes lohzelki ſchaj ſinā bij pilnigi weenīs prahīs, tad iſwehleja 5 pehrminderus, lai tee basnizas preekschstahwam ſcho leetu zeltu preekschā. Iſwehletee lungi bij Dohniſch is Laideem, Bendorffs is Waltaikeem, Ghtmanis is Kasdangas, Braſlis is Tahſchu-Padures un Kruhnbegis is Sermites.

Tad jo ſihaki apſpreeda basnizas nabagu apgahdaschanu. Kā wiſas draudſes, kur kahrtiba rohnahs, ta ari Waltaiku draudſe nabagi tohv apgahdati no pagasteem, pee kureem peerakſiti. Bet ſchi apgahdaschanu ir pa leelakai datai tahda, ka kahdu maſu peepelnicha nohs no nabagu puſes newaretu noſault par leeku. Ta tad ari nabagi ihpaſchi par wafaru, kad labs laiks, ſcho-to ſtrahda un kahdu graſti nopeina. Tohs nabagus, kas pawifam neſpehjneeki, draudſe, no kristigahs miheſtibas ſkubinata, zil-nezik apgahda ar miheſtibas dahwanahm. Pee nabagu dahwanu fanemſchanas un iſdalifchanas ir kahrtiba waijadſiga, lai nekumigee nabagi, kas wehl pee ſpehka, basnizas - gahjeem ne-usbahſchahs, un lai tee nepaleek tukſchi, kas ſlimibas, neſpehžibas un kaunibas deht paleek mahjās. Wiſu to wehřā ſikdama, Waltaiku basnizas pehrminderu konferenze jau preeksch kahdeem 10 gadeem noſpreeda, nabageem pawifam aſſleegt, ſwehdeenās un ſwehku-deenās pee basnizas ubagoht, bet turpretim basnizas pehrminderi ſaiſni apnehmahs, pehz deewakalposchanas, draudſei no basnizas iſeijoht, dahwanas fanemt. Pee dahwanu fanemſchanas, waldischanas un iſdalifchanas tapa eevehrota ſchi kahrtiba: Iſkatris basnizas pehrminderis, fawa apgabala nabagus labi paſhdamas, uſdewa, zil wiſam nabagu, no kureem tad iſkatris pehz mehneſcha laika no fawa basnizas pehrminderera dabuja tik, zil pehz iſdalifchanas wiſam krita dabuht. Dahwanu pahrwaldiſchanu mahzitajs nodewa keſterim un basnizas pehrminderem, tamdeht ka paſcham ap to laiku deewsgan zitu darishanu. Basnizas pehrminderi dahwanas fanemſchi, kohpā ar keſteri ik ſwehdeenās tahs ſaſlaitija, un keſteris eeraſtija ihpaſchā, preeksch tam eegahdata grahmata. Tahda wiſe pehrminderi un keſteris 10 gadus ruhpigi un uſtizig; puhejahs nabageem par labu.

Lai iai newajadſetu iſkatri ſwehdeenu nabagu naudu ſaſlaitiht, peerakſiht u. t. j. pr., kas ihpaſchi keſterim zitu darishanu deht pa gruhti nahza, konferenze nolehma naudu eelikt ihpaſchā lahdite un nabageem iſdalihit 3 reis par gadu. Zaur kahdu basnizas pehrminderu ruheſcharohs bij eegahdata waijadſigā lahdite ar 3 atſlehgahm. Kā pehz wezahs, ta ari pehz jaunahs kahrtibas mahzitajs nabagu dahwanu ſakrahſchanu un pahrwaldiſchanu uſtizeja uſtizigeem pehrminderem un, pati preeksch fewis neweenas atſlehgas nepturedamas, luhdſa, lai pehrminderi sawā ſtarpa iſwehle 3 atſlehgū glabatajuſ us 3 ga deem. Bar atſlehgū glabatajeem eezebla ſchohs fungus — Ghtmani no Kasdangas, Bendorffu no Waltaikeem un Kruhnbegi no Sermites. Beidſoht konferenze apnehmahs par to gahdaht, ka nabagi us preeksch wairs nedeedeletu pee basnizas, ka tas lihds ſchim paſtarahm ir notizis. Ja zitadi tas nebuhtu iſdarams, tad buhtu janem polizeja paſihgā.

Zereſim, ka ſchi konferenze neſihs draudſei fawu ſwehlihu un pa ihdſehs uſtureht wezo, meerigo ſadſhwı basnizas ſinā. — —

Strihduſ ſtarp pirkſteem.

1.

Neiſ pirkſteem kohpā rumajoht
Un ſawus darbus pahrſpreeschoht,
To ſtarpa ſtrihduſ iſgehlahs.
Kam pirmā weeta peenahlaſs.
„Taſ gohda-krohnis peekriht man!“
Ta refnā „ihſchka“ balfis ſkan.

2.

Bar wiſeem ſtipraks eſmu es,
Un ſtiprakais tad ar lai neſs

To gohdu, kas kriht lehninam
Un zitam ſtipram waldneekam.“
Bet „pohdu-laſcha“ atteikt ſteids:
„It labi, ka tu runu beids!“

3.

Waj nemahza tew katra deena,
Ka wiſus darbus, alga weena,
Waj rupji, ſmalki — daru es.
Un gohda-krohnis ſas til neſs,
Kas wiſus darbus dariht proht,
Us preteſtibahm neraugoht.“ —

4.

Tad „garais-anſis“ rupji brehj:
„Taſ naw taſ ſkahpaschanas wehrt!“
Es eſmu taſ wiſleelakais,
Wiſgarakais un labakais!
Bar fungu eſmu audſinahs
Un tamdeht wiđu ſtahdinahs.“ —

5.

„Tawu leelu neprahlihu,
Waj taſ rahda iſglihtihu!?”
Ta leynais „ſeltiſch“ duſmojahs,
Kas labprah ſeltā grefnojahs.
„Pee zeptures jau luſkoht war
To wihrū, kas par zitu bar‘;“

6.

Taſ augſtakſ. ſeltā un dimanti
Iſpuſchko mani wiſadi;
Waj tadeht malditees maſ wareet,
Kad man par lehninu juhs dareet?“ —
Tik „gintenite“ kawejahs
Un ſewi ſlaweht neſteidsahs.

7.

Un ſa arween jau lepnee proht
To paſemigo iſſohboht,
Ta ari ſchoreis wiſi brehj:
„Sak, pintiki, ko eſi wehrt!“
Wiſch teiž: „Apdohmajeet to leetu:
Waj iſpilda kahds manu weetū,

8.

Waj wiſu dariht wareut,
Waj ſchigli kufeht eefpehtut,
Waj juhs par rohku noſaultu,
Ja es tur pulka nemiſtu?
Preeksch darba radijs mani Deewo,
Bet ne wiſ jums ko paſmeetees.

9.

Mans Raditajs, taſ ſinahs gan
Kur, kahda weetā ſtahdiht man.
Wiſch neprah ſarween leelas ſeetas.
Bet tik lai pildam ſawas weetas.
Kas arween ſteidsahs padariht,
Kas peenahlaſs tam iſpildiht,

10.

Taſ ſawu kahrtu gohdam walka,
Tam peekriht atſihſchanas alga.“
Schahduſ wahrdus diſrededami
Un tohs labi apſwehrdami,
Virkſti beidsa ſawu ſtrihdi,
Apkluſdami kahdu brihdi.

11.

Katris tad nu ar' nekayē,
Pehz eefpehjas tee maſo ſlawe:
„Prahiti tu eſi runajš,
To mehs atſihſtam iſkurajš;
Wiſi weenadi mehs eſam,
Wiſi weenu wahrdu neſam.“

Nekahrofim par ziteem waldiht,
Bet ſawu peenahlu ſildiht.

J. Bergmann.

Misiones Iapa.

Par paganu tizibahm.

Apust. darb. 13, 47.—48. Tas kungs mums ir pawehlejjs: „es tevi par paganu gaifchumu efmu eezehlis, ka tu buhtu ta pestifhana lihds pafaules galam“. Kad nu tee pagani to dñsdeja, tad tee prezajahs un flaveja ta Kunga wahrdi un tizeja, zik us muhchigu dñshwoschanu bija isredseti.

Mihlee misiones draugi! Tas notika Antiolijā eelsch Pisiwijas, kad Bahwils un Barnabas mahzijs Juhdu basnizā un, teem Juhdeem pretim runajoht, greefsahs pee teem paganeem; tad tee pagani, zik no wineem us muhchigu dñshwoschanu bij isredseti, tizeja. Bet tee bij isredseti, kas zaur fawem dñshwibas-gahjumeem un notikumeem us tizibu bij papreelch fataifiti. Ta pat ari Deewa — kā ikkatri dweheli, ta ikkatri tautu wada ar ihpaschu wadifchanu, winu fataifidams us tizibu, un kura tauta tā ir papreelch fataifita, ta ir isredseta, un ahtraki ne-kā zitas peenem to Ewanglijuma mahzibu. Pirmā misiones laikā, no apustuleem lihds pirmam kristitam Rohmas Keisaram Konstantinam tam Leelajam, tas misiones darbs wairak strahdaja ar sekmi Rohmas walsti pee mahzitahm tautahm: Rohmeescheem un Greekeem; mahzitas tautas jeb kulturas-tautas ir tahdas, kam ir fawa ihpascha gudribas mahziba ar semahm un augstahm skohlahm, fawi walsts-likumi, fawas teefas. Bet ta jauna draudje, kas starp tahdahm tautahm zehlahs, falafijahs wairak no semas kahrtas laudihm, ta ka Bahwilam bij jaraksta (1 Kor. 1, 26.): raugat, brahli, fawu aizinafchanu, ka now dauds gudru pehz meefas, ne dauds spehzigu, ne dauds no augstas dñsimtas, bet kas gekigs pafaulē, to Deewa ir isredsejis. Schee bij zaur pafaules behdahm labaki fataifiti nekā wini, un tam Deewa spehklam, ko schee peenehma zaur tizibu, ta weza, besdeewigā paganu kultura newareja turetees pretim, bet isnihka. Ohtrā misiones laikā misione darbojahs ar Eiropas tautahm: germanu (wahzu) un flah-weeshu tautahm — zaur 1000 gadeem; beidsamā tauta bij Leisch. Misione schahs tautas atrada bes kaut-kahdas kulturas; zaur kristigu tizibu tahs peenehma kristigu kulturu, prohti tahdu, kas dibinajahs us Ewanglijumu; lai gan ap to laiku Deewa wahrdi tapa fludinati wišwairak sweschā: latiniskā jeb greekskā — walodā, tomehr augstas, tāpat kā semas kahrtas laudis peenehma to Ewanglijumu, un wifa tauta palika par kristigu tautu. Treſchā misiones laikā (pehz tizibas iſſlaidrofchanas lihds muhſu deenahm) misiones darbs greefsahs pee aissuhras tautahm: Afījā, Afrīkā, Amerīkā un Australijā; tai starpā tautas ar wezu-wezo kulturu, un tautas bes jekahdas kulturas; tur atrohn, ka ar misiones darbu wairak weizahs pee beskulturigahm tautahm, un eet gaufschaki pee kulturigahm tautahm, un wišgruhtaki pee Budu-tizigeem un Muāmedu-tizigeem.

Kad us to luhko, kā paganu-tizibas isturahs pret misiones darbu, waj weeglaki, waj gruhtaki padohdahs Ewanglijumam. — tad wifa paganu-tizibas jadala diwjas dalās: kulturigu tautu un beskulturigu tautu tizibas, un fcho starpā atlal jofchir starp tautas tizibahm, t. i. tahdahm, kas ihpaschi weenai tautai ir un or wisu tautas buh-schanu zeeti fawenotas, un wiſpahrigahm tizibahm, t. i. tahdahm, to wairak tautas peenehmuschas, un kas tāpat kā Ewanglijums us ko zenschahs, wifū pafauli vildiht.

I. Beskulturigu tautu tizibas.

Tautas, gar ko muhſu deenās misiones darbs wairak darbojahs, ir pa leelakai dalai bes jekahdas kulturas. Winahm naw nekahdas leelakas walstis, bet ikkram apgabalam faws wezakais jeb wadonis, un ja kahds no fcheem ar waras-darbeem leelaku semes teefu dabu apakch fawahm rohlahm, tad winsch par to walda bes jekahdeem si-kumeem — par fawu pawahneku meesu un mantu, to waldidams un tehredams pehz fawas firds eegrifefchanahs, kamehr par winu atkal nahk stiprakais; winahm tahlaki naw nekahda apfpreesta tizibas mahziba, nekahdi svehti stahsti, kas wifai tautai buhtu pasifstami, bet ikkrai weetinai fawas finas un stahsti, kas pahrwehřchahs un ta tiziba paleek ta pati; winahm naw nekahdas rakstnezibas, tapehz ari mums naw nekahdas finas par to, waj zaur teem gadu-simteneem tiziba winahm pahrwehrtuſees. Pee beskulturigahm tautahm peekricht Afrīkā Nehgeri un Kaseri, Afījā Schamani — Afījā seemelos jeb Sibirijs, Preeſch- un Pakal-Indijas dñsimtee eedſhwotaji, Malajeeschi — Afījā salās, Australijā Papueeschi un ziti saleneeki, Amerikaneeschi, Esli-moeeschi un Sorkan-ahdi. Jafaka, ka wifahm schahm tautahm pa

leelai dalai wifahm weena pati tiziba. Wifahm schahm tautahm ir kā tumfibas fina no ta weeniga Deewa, wifuwalditaja debess un semes raditaja; bet kā Bahwils raksta Rohm 1, 21. un 23.: tapehz ta tee Deewu atsifhdami, to kā Deewu naw gohdajuschi, neds winam pateifuschi, bet fawās dohmās neleefchi tapuschi un wiau neprahrigā firds ir aptumfchota, tee ta ne-isnihziga Deewa gohdibū ir pahrwehrtijuschi par gihmi, kas lihdsigis ir nihzigeem zilwekeem un putneem un tschetrakjigeem lohpeem un tahrpeem. Tee kalpo ziteem gareem, kas ir masakā spehzigā, un taisa wineem bides. 1) Nehgereem Afrīkā ir ihpasch wahrdi preelch Deewa, ta weeniga, kas debesis mahjo un zilwekeem dohd leetu un faules gaifchumu. Wina wahrdi pefauz upurejoht un zelamees u. t. pr. Bet fawus upurus tee upurē ne tam augstakam Deewam, tam labajam Tehwam, bet kaunem gareem, ko tee bihstahs; tohs fawus par Fetisheem. Nehgeri tura, ka wifas dabas leetas ir dñshwas, un zilwekeem war labu un launu dariht; ar tām wini runā, kā behrns ar fawu lessi. Fetischi ir leelee, kā dischias upes, augsti kohki, klints-kalni, un masakee. Teem gareem tas spehks japharwāld zaur burſchanu; burſchana stahw pee schahm tautahm leelakā wehrtibā; burwji ir winu preesteri, kas tohs deewelkus falihdsina jeb pahrspēhj zaur upureem ar trohlsni un traku danzofchanu, — jo burwjeem jayalek ahrprahā, lai ar gareem war runah; kas ar kahdu garu jeb fetischi fatizees, tas pats par fetischi palizijs un wina spehku pee fewis dabujis; zaur pehru-rohtahm un bildehm (amuleti), ko no burwjeem dabu un pee fewim walka, laudis dalibu dabu pee wina spehka. Pee juhralahm, kur fateek ar balteem wehrgu-pirzejem, Nehgeri, zaur winu neschehligem darbeem speesti, ta weeniga Deewa weetā peenem diwjas: balto un melno lauschi Deewu. Semakā Deewa atsifhchanas kahpeni nekā Nehgeri stahw Afrīkas deenwidus eedſhwotaji. No Kasereem slaidri nesin, waj preelch misionaru ateefchanas pee wineem kahds wahrdi bijis, ar ko to weenigo Deewu eesaukuschi. Burwji un leetu taifitaji pee wineem, tāpat kā pee Nehgereem, stahw leelā gohdā. Aripaschā Madagaskaras salā kur, warbuht zaur Eiropeschi pamohdinashanu waldischanas kahrtiba jau wairak zehluſees, tiziba nebijs pazehluſees pahri par Fetischi kalposchanu, kamehr zaur misioni kristiga tiziba dabuja eefaknotees; warbuht zaur tahdu plahnu un wahu Deewa atsifhchanu Madagaseeschu tauta wairak bij padewiga gaifchakai Ewanglijuma mahzibai. 2) Afījā. Pee kahdahm Seemel-Afījās tautahm rohnahs blakam ar launu garu bihjashchanu ta weeniga, labajā Deewa atsifhchanu. Tāpat kā Nehgeri, schahs tautas, ko fawus par Schamaneem, tiz, ka kaunee gari ir japharwalda ar breeſmigeem trohſchneem, traikem dantscheem, zaur ko preesteri teek ahrprahā; bet wineem naw tahdas bides kā Nehgereem; tee gari wairak parahdahs dabas-spehlos jeb pee nomiruscheem zilwekeem, kureem esohf leela wara, kas japharwāld. Kohleeschi Preeſch-Indijas kahnōs bes teem kaunem gareem (ar wahrdi Bonga) gohdā weenigo, labo Deewu, semes un faules rahditaju (Sing bo nga), kas gan wifuwalditajs, bet pa dauds atstati nohst. 3) Australijā pee Deenawidus juhras saleneekeem miruschi kalposchanu rohnahs wehl gaifchaki nekā Afījā; tomehr ari wineem netruhkf weeniga Deewa atsifhchanas eefakluma. Kad 1820. gadā pirmee misionari atnahza us Sentifchū salahm, tad elka-deewu bides atrada jau ispohstitas un saleneeku leelako pohstiu, Tabu, atmestu. (Tabu, t. i. teem deewelkem svehtita leeta, ko neweens nedrihkf aiftik, un kas to aiftizis, tas bij pats Tabu, teem deewelkem svehtita un isdeldejams). No 2 Eiropeschi matroscheem, kas no fadausita kuga bij isglahbuschees, lehnīsch Kamehameka wifadu Eiropas mahzibū bij dabujis, un augstais preesteris Hewahewe pirmais rohku bij peelizis pee tehwischahm elka-deewu bides un tahs fadedsinajis. Pebz winsch sozija us misionareem: „es jau finaju, ka muhſu deewelku kohla bides mums nekā newareja lihdscht, bet es tām kalpoju, tapehz ta tahdu eeradumu no tehu-tehweem bijahm mantojuschi. Manas dohmas bij arween, ka esohf weens-weenigs leels Deewa, kas debesis mahjo.“ Mehs finom, zik ahtri wifās deenwidus-juhras salās Ewanglijums ir isplatiſees. Pee Maoreescheem Jaun-Sehlantē rohnahs pirmee eefaklumi no svehtem stahsteem, kā tee atrohnam ipe kulturigahm tautahm. Pee Papueescheem Australijas leelā semē un Melanesijas masās salās mas kas rohnahs no tizibas leetahm; tapehz ari wini pa dauds zeeta seme misiones darbam.

(Turpmal beigums.)